

Magister Marek Rogulski

Ślady pamięciowe w dochodzeniu do koncepcji dzieła artystycznego, poprzez pracę z modelem kulturowym

Streszczenie rozprawy

W dysertacji ukazuję związki proponowanej koncepcji dzieła sztuki (i jego samego) z założeniami wyrażonymi w ustawie. Założenia te są wiążące dla procedury obrony rozpraw doktorskich w dyscyplinie sztuki piękne. *Dochodzenie do koncepcji dzieła artystycznego* oparłem na konieczności odniesienia się do fenomenu pojęć otwartych oraz wobec formalnych wymogów związanych z procedurą przyznawania stopni naukowych i stopni naukowych w zakresie sztuki: konieczności zaprezentowania dzieła sztuki oraz jego opisu. Proces ten zrealizowałem w kontekście równoprawności badań naukowych i działań artystycznych. Wskazałem na ograniczone możliwości tworzenia *suchego*, formalistycznego i *neutralnego* opisu w sytuacji gdy autor dzieła zostaje postawiony w sytuacji gdy ma *obronić* rozprawę. Obrona wymaga bowiem przygotowania argumentów i uzasadnienia przyjętych założeń, które zawsze są odwoływaniem się do jakichś wartości. W przypadku dzieła sztuki, które ma złożoną strukturę semantyczno-semiotyczną, oraz które realizuje się poprzez wejście w konkret lokalnych uwarunkowań, wymaga to od autora dzieła wypracowania argumentów na rzecz siły perswazji wobec oceniających zarówno dzieło jak i jego opisowy komponent.

W dysertacji odniosłem się do problemu *czasowości*, poprzez który dzieło jest konstytuowane. Dostrzegłem pewne wyzwanie w sytuacji, w której opis tworzony przez autora dzieła powstaje w trakcie przygotowywania owego dzieła. Patrząc bowiem z punktu widzenia formalnego założeń ustawy, dzieło stanie się „pełnoprawnym dziełem sztuki” dopiero w momencie wystawienia go publicznego i uznania przez autorytety. Opis tworzony przez autora w trakcie jego tworzenia ma więc raczej charakter *hipotezy* aniżeli jest opisem dokonanego. Tą niespójność założeń postanowiłem wykorzystać w konstytuowaniu struktury proponowanego dzieła. Dzieło to ma charakter procesualny i otwarty, jest *modelem symulacyjnym*. Przyjąłem, że moment ewentualnego uznania owego dzieła przez autorytety będzie integralną częścią tego dzieła. Także instytucję, w ramach której dokonuje się oceny dzieła, potraktowałem jako element struktury dzieła sztuki, które w istocie zasadza się na wytworzeniu relacji trzech instytucji (Akademia Sztuk Pięknych, Instytut Cybernetyki Sztuki, Centrum Sztuki Współczesnej Łaźnia). W ramach rozprawy i *dochodzenia do koncepcji dzieła artystycznego* zaprezentowałem *propozycję zestawu aktywności*, która pozwoliła

mi uzasadnić przyjęty kierunek działania.

Wskazałem na fakt, iż możliwość dysponowania pewną szeroką wiedzą, która przekazywana jest w ramach programu edukacji Międzywydziałowych Środowiskowych Studiów Doktoranckich sprawia, iż autor zmuszony jest ustosunkować się do faktu istnienia tej wiedzy. Zapoznane teorie i koncepcje a także fakt czynienia opisu w trakcie procesu tworzenia dzieła wpływają na proces twórczy. Oznacza to, że dzieło tworzy się zarówno *od dołu* w wyniku interakcji z materią, technologią, środowiskiem, ale i *od góry* - pod wpływem teorii i koncepcji intelektualnych. Światopoglądowe zaangażowanie autora dzieła (mit personalny, osobiste predyspozycje) wyrażane poczuciem misji i *przekazu* zderza się z koniecznością określania celów w kontekście procedury oceny. W rozprawie starałem się wykazać jak odczucie presji wywołane tym zderzeniem konstytuuje znaczenia opisywanego dzieła.

W wymiarze teoretycznym zaproponowałem model *hybrydowej metodologii* tworzenia dzieła sztuki zasadzający się nie tyle na stosowaniu konkretnych teorii naukowych ale odnoszący się do faktu ich istnienia (struktura meta-teoretyczna). Metaforę dzieła rozumianego jako *tekst* i metaforę dzieła rozumianego jako *performans* uzupełniłem metaforą dzieła rozumianego jako *kompozycja*. *Osaczenie* i *marsz na wskroś* jako elementy konstytutywne w procesie *dochodzenia do koncepcji dzieła* realizowane są przy świadomości istnienia wiedzy (agregaty wiedzy) oraz własnej niewiedzy.

Metafora *Kompozycji* zakłada wykroczenie poza wymiar linearnej czasowości w przejawianiu się dzieła, w tym sensie, że włącza w siebie agregaty zbiorów nieskończonych i odwołuje się do różnych struktur i stanów świadomości (*nie-ludzie* ale też stany transmentalne, nadpsychiczne) oraz różnych trybów myślenia o czasie (*świadomość holoreniczna*). Praca teoretyczna pozwoliła mi na stworzenie modelu dzieła sztuki (*dzieło sztuki jako struktura dysypatywna*) wyrażonego w diagramach, które są częścią rozprawy. Realizowany projekt badawczo artystyczny zafunkcjonował pod nazwą *Engram i struktura dysypatywna*.

W praktycznym wymiarze podjąłem się realizacji *alternatywnego eksperymentalizmu instytucjonalnego*, który zaowocował powstaniem Instytut Cybernetyki Sztuki (ICS) i *MuesseuM*. Każdemu z wymienionych przedsięwzięć nadałem charakter adekwatny do stawianych celów (programowanie *versus* samoorganizacja, dokonywanie zabiegu na zbiorach nieskończonych, sprawczość i oddziaływanie z poziomu elementu na całość).

Poprzez zainstalowanie struktury ICS w konkretnej lokalizacji na ul. Komandorskiej 26 włączyłem peryferyjną dzielnicę Gdańsk Osowa w obieg wymiany artystycznej i w kontekst oddziaływań twórczych. W trakcie minionych trzech lat studiów, poprzez realizację wystaw (z udziałem studentów, doktorantów i wykładowców ASP)¹ potwierdziłem społecznie realność

---

1 Marek Rogulski, *Instytut Cybernetyki Sztuki*, online: <https://plus.google.com/100218501739986530531> oraz

tworzonej relacji. Oddziaływanie wytworzonej relacji trzech instytucji wykracza poza wartość składowych tej relacji. Możliwość zderzenia ze sobą różnych praktyk instytucjonalnych i podejść koncepcyjnych wyraziłem w określeniu tej relacji jako *Wielkiego Zderacza Art-Hadronów*.

W dysertacji przedstawiam jak zrealizowałem powyższe cele i jak współtworzą one kontekst i konstytuują treść i charakter proponowanego dzieła sztuki.

W CSW Łaźnia wystawiam element materialny dzieła, wokół którego realizuję serię performansów przekształcających strukturę *dzieła otwartego* w trakcie trwania wystawy. Wizualna struktura dzieła wystawiona w CSW ma charakter wieloskalowej instalacji: pola i przestrzeni dla przejawiania się różnych działań (włącznie z procedurą oceny). Podkreślony został aspekt *zszywania* znaczeń oraz funkcja dzieła wystawionego w CSW, jako *maski - modelu symulacyjnego* dla dzieła realizowanego w przestrzeni społecznej. Element materialny, (także malarski) i sytuacje go transformujące zostały tak *wkomponowane* w całość *zestawu aktywności*, aby pełnić funkcje, nawet wówczas gdy wystawiona w CSW instalacja zostanie rozebrana. Ten moment *uśmiercenia* wizualnej strony dzieła będzie zarazem chwilą, w której uwypuklony zostanie pełny potencjał proponowanego dzieła. Elementy materialne dzieła zostaną wykorzystane w konstytuowaniu fizycznej tkanki ICS. Będzie to zarazem urzeczywistnienie pojemniejszego w znaczenia dzieła sztuki. Jest ono ukierunkowane na szerszą funkcję: rozwój ICS jako podmiotu instytucjonalnego (zarazem relacyjnego dzieła sztuki) w przestrzeni miasta Gdańsk. Tak rozumiane dzieło odwołuje się do *pola możliwości* gdyż jest to dzieło, które *rodzi*, jest *sprawcą* zaistnienia możliwości przejawiania się kolejnych dzieł i działań artystycznych.

Magister Marek Rogulski

Promotor: Dr hab. Krzysztof Polkowski

Promotor pomocniczy: Dr Łukasz Guzek